

Täysistunto

Torstai 16.6.2022 klo 20.05—20.46

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta

Hallituksen esitys HE 92/2022 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 15/2022 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 15/2022 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Avaan yleiskeskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

20.28 **Sanni Grahn-Laasonen kok** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Talousvaliokunta on ahkeroinut, ja meillä on paljon esityksiä eduskunnalle, ja nyt seuraava koskee hallituksen esitystä 92/22, ja tämän mietinnön teille esittelen.

Lailla kuljetusyritysten määräaikaisesta polttoainetuesta on tarkoitus kompensoida kuljetustoimialalle polttoaineiden hintojen äkillistä ja voimakasta nousua. Tavoitteena on, että tuki kohdistuisi sellaisiin toimijoihin, joilla ei ole mahdollista välittömästi siirtää kustannustensa nousua asiakashintoihin. Talousvaliokunta puoltaa ehdotetun sääntelyn hyväksymistä muutoksin, ja lisäksi tähän esitykseen sisältyy yksi lausumaehdotus, ja mietintöön on myöskin tehty vastalause.

Talousvaliokunta on ottanut kantaa viime aikoina erityisesti koronapandemian johdosta säädettyihin yritystukiin lukuisten aikaisempien lainsäädäntöehdotusten yhteydessä. Valiokunta on katsonut, että normaalioloissa markkinoiden toimivuuden kannalta on tärkeää, että lainsäädäntötoimet puuttuisivat mahdollisimman vähän lähtökohtaan yritysten kilpailuedellytysten tasapuolisuudesta. Ja kun näin on, niin jouduimme punnitsemaan tämän yritystuenkin kohdalla sen perusteita erityisen huolellisesti.

Valiokunta katsoo, että erityisesti kuljetusalan tukeminen on nyt perusteltua, koska kuljetusala on välillisesti muiden toimialojen taustatekijä ja mahdollistaja. Kuljetusala liittyy myös huoltovarmuuteen. Suomen huoltovarmuuden kannalta olennaiset toiminnot ja keskeisten hyödykkeiden saatavuus on pystyttävä turvaamaan myös maantiekuljetusten avulla. Ja kuten tässä salissa on tänäänkin käyty keskustelua, niin tilanne on poikkeuksellinen sodan nostattamien polttoaineiden hintojen myötä.

Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisissa on tuotu esille, että ehdotettu sääntely tulee luoneeksi epäjatkuvuuskohdan elinkeinojen välille siihen, minkälaista toimintaa luetaan tukikelpoiseksi ja mikä rajautuu sen ulkopuolelle. Talousvaliokunta yhtyy kuulemien asiantuntijoiden huomautuksiin siitä, että tämä epäjatkuvuus näyttää muodostavan epätydyttävän asetelman yritysten keskuuteen, ja siksi talousvaliokunta pitää tärkeänä, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2022 vp

tulevassa lainsäädännössä tämä kysymys otetaan asianmukaisesti huomioon, ja esittää tähän liittyvää lausumaa myöskin eduskunnan täysistunnon hyväksyttäväksi.

Talousvaliokunta tähdentää, että tämän nyt esitetyn tuen tarkoitus on olla nopea ja väliaikainen apu. Se on toki takautuva myöskin tilanteessa, jossa yritysten toimintaedellytykset ovat ulkoisista syistä voimakkaasti ja odottamatta vaikeutuneet. Tällaisissa tilanteissa myös tukimuodot, jotka eivät normaaliolosuhteissa olisi perusteltuja tai sallittuja, voivat olla hyväksyttäviä. Tosiaan hyvin kävi esille valiokunnan kuulemisissa, minkälaiset vaikutukset polttoaineen rajulla hinnannousulla on kuljetusalan tilanteeseen, ja tämän tilannekuvan uskon kyllä eduskunnan salin laajasti jakavan.

Jotta yrityksiä kohdeltaisiin tasapuolisesti ja jotta hallitus voisi vielä uudelleen harkita tilannetta nimenomaan tämän tasapuolisuuden näkökulmasta, mietintöön sisältyy seuraava lausumaehdotus, jonka luen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto laatii pikaisesti hallituksen selvityksen ja tarvittaessa esityksen siitä, onko varatun määrärahan puitteissa mahdollista tukea niitä kevyttä polttoöljyä käyttäviä toimijoita, joille esityksen kuljetustuki ei tällä hetkellä kohdistu, ja tekee myös tarvittaessa notifikaation komissiolle.”

Tosiaan, niin kuin sanoinkin, tähän on esitetty vastalause, jonka sisällön mielelläni esitelen sitten erillisessä puheenvuorossa tuolta salista käsin. — Tässä mietinnön esittely lyhyesti, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelypuheenvuorosta. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

20.32 Hilkka Kemppi kesk: Kiitoksia, arvoisa puhemies! Tämä on kuljetusyritysten määräaikainen polttoainetuki ja erittäin toivottu alalla, erittäin odotettu alalla ja kaikkien suomalaisten tarvitsema, jotta kuljetusten hinnat pysyvät sen verran edes alhaalla, tai maltillisina, että meillä on varaa kuljettaa logistiikkaa ja ihmisiä ja pitää huolta suomalaisesta huoltovarmuudesta.

Tämä tuki koskisi maanteillä tapahtuvia tavana- ja henkilökuljetuksia. Käytännössähän se tarkoittaisi esimerkiksi puukuormaa ajavaa rekkaa, loka-autoa, lumikuorman kuljettamista ja monia muita varsin arkisia toimenpiteitä. Polttoaineiden hinnan myötä näiden kuljetusyrittäjien laskut ovat saattaneet nousta jopa satojatuhansia euroja kuukaudessa, jos on useampi ajoneuvo liikenteessä. Ne ovat varsin kovia laskuja.

Tämä laki koskisi kaikkia polttoainemuotoja, mitä pidän erittäin tervetulleena. Tukea olisi mahdollista saada kolmelta kuukaudelta laissa säädetyin ehdoin. Tämä viiden prosentin polttoaineiden kustannuksista laskettava osuus, joka tässä korvattaisiin, on varsin maltillinen, mutta se on ilman muuta parempi kuin nykytilanne, kun ei olla pystytty maksamaan nopeasti.

Ajattelen, että tämä lakiesitys parantaisi liikennealalla toimivien yritysten kykyä selvitä tästä äkillisestä hintojen noususta ja erityisesti taloudellisista vaikeuksista sen osalta sekä ylläpitää alan kykyä huolehtia huoltovarmuuteen liittyvistä tehtävistä. Olen erittäin huolissani yrittäjien tulevaisuuskosta ja erityisesti sellaisten yrittäjien, jotka ovat ehtineet investoida paljon tai heillä on paljon investointipainetta, ja milläpä kuljetusalan yrityksellä ei tällä hetkellä olisi, kun me elämme samaan aikaan tätä hiilineutraalia siirtymää ja erityisesti kaluston osalta se tuo painetta näille yrityksille.

Tämä tuki on haettavissa vasta marraskuussa, mikä on tietenkin suuri pettymys ihan meille kaikille, myös minulle, hallituspuolueen kansanedustajalle. Vetoan kovasti ministe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2022 vp

riöön, että me saisisimme tämän maksuun nopeammin emmekä vasta marraskuussa, mutta ymmärrän kyllä hyvin sen, että esimerkiksi kustannustukikierrokset, jotka ovat olleet myös varsin tärkeitä, vievät resursseja ja aikaa ja mahdollisuuksia sieltä päästä, ja se tietenkin viivästyttää tätä kokonaisuutta. Mutta erittäin tervetullut kokonaisuus.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

20.35 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vaikka tämäkin esitys varmaan sitten aikaan, kun se voimaan astuisi, parantaa kuljetusalan tilannetta, niin ei tämä käsittely nyt ihan putkeen tainnut kuitenkaan mennä. Nimittäin tuoreeltaan, kun talousvaliokunta sai tämän mietintönsä valmiiksi tänään, postilaatikoihin pamahti kansanedustajille Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry:ltä tiedoteviesti, jonka otsikkona oli: ”Hallitus petti lupauksensa — kuljetusyritysten polttoainetuki jää alle puoleen luvatusa”. Elikkä heidän laskelmiensa mukaan siitä luvatusa 75 miljoonasta tulee kuljetusyritysten hyödyksi vain puolet, ja he vaativat polttoaineveron alentamista EU:n sallimaan minimiin välittömästi, kuten monissa kilpailijamaissamme on tehtykin. He perustelevat tätä sillä, että suomalaisen logistiikan kilpailukyky säilyisi tällä tavalla edes jollakin tasolla. Tähän näkemykseen on helppo yhtyä; hyvin perussuomalaisen linjan mukainen näkemys, jota olemme koko ajan pyrkineet tuomaan esille. Tuntunut menevän hieman kuuroille korville täällä eduskunnassa.

Mitä taas tulee takseihin, niin kyllä tämä ehdottomasti takseihin pitäisi saada ulotettua. Kuten tiedämme, taksiuudistuksen jälkeen taksialan tilanne ylipäänsä on ollut äärimmäisen vaikea, ilman tätä polttoaineiden hinnannousuakin. Kun tässä valiokunnan mietinnössä puhutaan huoltovarmuudesta, niin itse kyllä liittäisin myös taksit tietyllä tavalla mukaan huoltovarmuuteen, koska monilla alueilla taksi on eräänlaisen peruspalvelun asemassa, eli jos et vaikka ole niin sairas, että ambulanssi huolisi sinut kyytiin, niin taksilla on mentävä lääkäriin. Tilanne on tällainen. Eli kyllä taksikin on tietyllä tavalla huoltovarmuuden tekijä tässä pitkien etäisyyksien harvaan asutussa maassamme. On tietysti hyvä, että tässä mietinnössä taitaa olla tämä lausuma, joka myöskin velvoittaisi taksit huomioimaan, mutta jos tämä kuljetusliikennekin huomioidaan vasta marraskuussa, niin en edes halua arvailla, kauanko siinä taksien huomioimisessa nyt sitten käytännössä menisi. Myöhässä tulee.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

20.37 Minna Reijonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä polttoaineiden kustannustuki on toki tervetullut, siitä hallitukselle kiitos. Mutta siinä on myös semmoisia asioita, mitkä olisi voinut ehkä tehdä paremminkin. Siellä talousvaliokunnassa perussuomalaiset olivat mukana esittämässä myös tällaisia vaihtoehtoisia asioita tähän kustannustukeen.

Kun on kuunnellut kenttää ja autoilijoita ja yrittäjiä tästä asiasta, niin kyllähän tämä nyt epäreilulta vaikuttaa. Tämä rajaa tietynlaiset yrittäjät pois sieltä. Tämänhän pitäisi koskea ihan laidasta laitaan semmoisia yrittäjiä, jotka käyttävät niitä polttoaineita, eikä pelkästään sitten vain tietynlaisia, niin että kyllä tässä jää paljon pois yrittäjiä. Se yllättää varmasti monet, että ei tämä automaattisesti menekään.

Sitten tämä aikataulutus on sillä tavalla mielenkiintoinen, että tässä otetaan huomioon helmi—huhtikuusta olevat polttoainekulut. No, helmi—huhtikuussa kyllä tietysti polttoainekuluja yrittäjille tulee, mutta kun kesää kohti on menty, niin monella voi olla, että vasta

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2022 vp

toukokuussa ja kesäkuussa on kyllä isommat polttoaineostokset tehty, ja se polttoaineen hinta on jo noussut aika kovasti siitä ajasta ja näyttää nousevan vain edelleenkin, niin että enemmän sitä tasapuolisuutta tähän varmasti tarvittaisiin.

Se, että sitä summaa ei nyt käytetäkään kokonaan — niitä miljoonia, jotka on suunniteltu — vaan ne jätetään sinne jotenkin jemmaan, niin se myös tässä huolestuttaa, kun tällainen päätös kuitenkin on tehty. Ainakin SKAL viestitti hirveän pettynyt olevansa tähän, että asia ei nyt mennytkään ihan niin kuin oli kuviteltu. On kuitenkin äärettömän tärkeää, että se kuljetusala Suomessa toimii, ja on ikävää kuultavaa, että kuljetuspuolelta tulee hirveästi pettäneitä kommentteja, ettei tässä kyllä kannata enää töitä tehdä. Eihän siinä mitään järkeä ole, jos yrittäjät alkavat näin ajatella toinen toisensa jälkeen. Mitenkä se Suomi sitten tosiaan pärjää?

Mutta toive on, että se tasapuolisuus tässä pitäisi toteuttaa ja myös sitten se maksatusjuttu. Jää niin myöhään ennen kuin sen vasta sitten saa, ja toivoisi, että sitäkin vähän voitaisiin varhaistuttaa. Toivon, että hallitus kuuntelee oppositiota näissä asioissa ja ottaa huomioon sitten myös nämäkin asiat. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

20.39 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Tämä on oikeansuuntaista, että on lähdetty tukemaan kuljetusyrittäjiä. Suomen Kuorma-autoliitto on kyllä ilmoittanut pettymyksensä tähän tuen suuruuteen, ja itse asiassa tässä on tietynlaisia ongelmakohtia ja tämä on tosi vaikea asia, koska eivät mene aina tasan nämä karkit, mitä täällä jaetaan jonkun tukemiseksi.

Tarkastin vielä edustaja Grahn-Laasoselta tuon Mäkelän puheenvuoron jälkeen: taksit on nyt edustaja Grahn-Laasosen mukaan otettu huomioon tässä kuljetustuksessa. On hyvä, että tämä on huomioitu, koska siellä oli aika epätasa-arvoinen asema, että siellä on maaseudulla taksibusseja, jotka ovat tehneet pitkiä sopimuksia koulukuljetuksista, ja he eivät olisi saaneet, mutta sitten jos samoja linjoja ajaa liikenneluvalla joku linja-autoyhtiö, niin he olisivat saaneet. Tämä on mielestäni hyvä asia, että tämä on nyt saatu tasapainotettua, ja aikaisemmin silloin salissa käytin juuri tästä asiasta puheenvuoron.

Se, mikä tässä on ongelmallista: Ehkä itse näkisin, että prosentuaalisesti eniten on noussut kevyt polttoöljy tai moottoripolttoöljy, millä nimellä sitä nyt kutsumme, ja sitä käytetään hyvin paljon rakennusalan maansiirtokoneissa, pyöräkuormaajissa, kaivinkoneissa, jyrissä, ja yhtä lailla meidän Suomen ehkä tärkeimmällä alalla eli metsäalalla metsäkoneet käyttävät kevyttä polttoöljyä. Hyvin usein on niin, että metsäkoneita siirretään näiden metsäkoneyrittäjien omalla kalustolla, ja ne ovat välillä aika pitkiä siivuja, ja kun he ajavat omia koneitaan ja heillä ei ole liikennelupaa, niin tätä ei ole tässä huomioitu.

Eli yhteenvetona nyt edelleen totean omana näkökulmanani, että kaikista oikeudenmukaisinta olisi ollut se, että hallitus olisi heti toiminut polttoaineen hinnan noustua. Tuossa pari vuotta sitten he korottivat polttoaineeverotusta sanomalla, että se on indeksikorotus, ja kyllä tällä hetkellä, kun hinnat ovat riistäytyneet käsistä, nyt olisi pitänyt tehdä semmoinen indeksialennus tähän polttoaineen hintaan. Ja toivottavasti vielä tähän reagoidaan, koska polttoaineen hinta on noussut ihan liiaksi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Grahn-Laasonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2022 vp

20.42 Sanni Grahn-Laasonen kok: Kiitos, arvoisa puhemies! Valiokunta ehdottaa 2 §:n 1 momentista poistettavaksi virkettä, joka rajaa taksiliikenteen tukikelpoisuuden ulkopuolelle. Eli toisin sanoen liikennelupa- nojautuva taksiliikenne on tukikelpoista tämän ehdotetun muutoksen myötä. Olisin voinut tämän kyllä tuossa esittelyssä mainita, siitä edustaja Mäkelälle pahoittelut. Tämä muutos on tosiaan perusteltu, niin että myöskin taksit saadaan tällä tämän kuljetustuen piiriin, ja tässä puolueet olivat valiokunnassakin yksimielisiä.

No, sitten tuon esiin sen, että kokoomus on kyllä tästä perusratkaisusta hallituksen kanssa eri mieltä ja teimme yhdessä perussuomalaisen kanssa tästä vastalauseen ja ihan pykälämuutoksiakin. Nimittäin se perustelu, mikä tänään tuli kuljetusalaltakin, SKALilta, voimakkaasti hallituksen suuntaan, oli se, että hallitus antoi lupauksen 75 miljoonan euron tuesta kuljetusalalle ja tähän tukimuotoon, ja he ilmaisivat pettymyksen siihen, että näillä tukikriteereillä, jotka nyt hallitus esittää, tällaista summaa ei tulla käyttämään alan tukemiseen. Eli se tuki jää kyllä alimittaiseksi. Tältä osin ymmärrän kyllä alan pettymyksen.

Toinen kriittinen kohta on se, että tämä esitys kohtelee polttoaineiden hinnan noususta kärsineitä aloja epätasa-arvoisesti, ja se nousi voimakkaasti lausuntopalautteessa esille. Ei ole mitään perusteita sille, minkä takia ei ole huomioitu esimerkiksi infrarakentamista, maa- ja metsätaloutta, kiinteistöpalveluita. Meillä on paljon koneyrittäjiä, meillä on jättekuljetuksia, maansiirtoa ja niin edelleen — aloja, joilla polttoaineiden hinta on noussut yhtä lailla eikä vaikutuksia saada hintoihin. Nämä ovat jääneet kokonaan tämän tuen ulkopuolelle. Siihen toki nyt tuossa lausumassa pyritään vaikuttamaan, mutta mikäli halua on ja tahtoa on, niin eduskunta voisi hyväksymällä tämän vastalauseen myöskin huomioida tasapuolisemmin kaikki toimialat.

Eli ne esitykset, mitä esitämme vastalauseessa, ovat sellaisia, että korotetaan sitä prosenttiosuutta eli käytännössä korotetaan sitä osuutta, jolla tuetaan kuljetusyrittäjiä, sisällytetään taksit, niin kuin tässä esityksessä onkin, ja sen lisäksi laajennetaan tämän tuen kattavuutta tasa-arvoisemmin eri toimialoille. Nämä muutokset voidaan tehdä tavalla, joka pysyy tässä hallituksen lisäbudjetissa esittämässä 75 miljoonan euron raamissa.

Viimeinen huomio koskee tuen maksatuksen aikataulua: Eihän tämä nyt optimaalinen ole, että muutaman kuukauden osalta tuki määräytyy alkuvuodesta ja se maksetaan vasta loppuvuodesta. Toivoisin jatkossa kyllä, että hallitus kiinnittäisi huomiota siihen, että kun tuetaan, niin pitäisi tukea oikea-aikaisesti ja pyrkiä tulemaan yrittäjiä vastaan ja löytämään ne tiet ja ratkaisut siihen, että maksatus olisi joustavaa ja helpottaisi aidosti arjessa todella kovien kustannusten keskellä kamppailevien yritysten tilannetta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

20.45 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Vielä omalta osaltani korjaan tämän virheen, ettei pöytäkirjaan jää väärää todistusta: Tosiaan kun noista takseista mainitsin, niin olin olettanut alun perin, että jos noinkin iso asia olisi sinne korjattu, niin se olisi ollut enemmän julkisuudessa, ja kun tämä mietintö tuli niin nopealla aikavälillä pöydälle eduskuntaan, niin tein vain virheellisen tulkinnan siitä vastalauseen pykälän muotoilusta, että sitä tukea laajennettaisiin, ja oletin, että se jollain tavalla koskisi takseja. Eli virhe tosiaan johtui tästä, ja pahoittelen sitä. Hyvä, että valiokunta on huomioinut taksiliikenteen mietinnössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 75/2022 vp

Sinänsä muu puheenvuorossa sanomani taksien huoltovarmuustekijöistä jää edelleenkin voimaan.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.